

Årsrapport 2010

Om NTNU Vitenskapsmuseet

NTNU Vitenskapsmuseet er et universitetsmuseum og en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Museet ligger på Kalvskinnet i Trondheim sentrum, og har naturhistorisk og kulturhistorisk forskning, samling, undervisning og utstillinger. Vi har også to botaniske hager: Ringve botaniske hage og Kongsvoll fjellhage. Historien vår går over 250 år tilbake, til stiftelsen av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS) i 1760.

Besøksadresse: Erling Skakkes gate 47a - Tlf: 73 59 21 45 - E-post: post@vm.ntnu.no - www.ntnu.no/vitenskapsmuseet

Jubelåret 2010

2010 går over i historien som et av de mest spennende og begivenhetsrike år på lenge: Jubileumsår med kongebesøk, tildelingen av prisen Årets museum i Norge 2010 og gjennomføringen av en omfattende strategiprosess representerer høydepunkter i året som gikk.

DKNVS sitt 250-årsjubileum og NTNUs 100-årsfeiring har gitt oss mange gode anledninger til å reflektere over museets lange og skiftende virksomhet. Hva skal vi ta med oss av lærdom og erfaringer inn i framtida? Først og fremst at museet alltid har vært en institusjon som har forstått signalene fra en verden i stadig endring og har evnet å tilpasse seg nye samfunnsroller og -funksjoner.

Tildelingen av prisen Årets Museum i Norge 2010 er et uttrykk for at museet igjen har lyktes med å ta impulser fra omverdenen og å møte nye forutsetninger: Å lykkes med forskning kommer fremover også til å handle om å lykkes med å kommunisere forskning til samfunnet. Derfor har museet siden 2002 satset tungt og målrettet mot å gjenoppbygge forskningsformidlingen og gi museet tilbake til publikum.

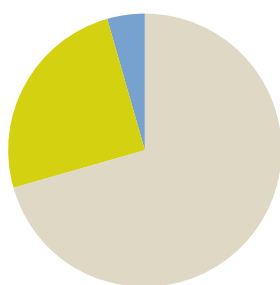
Utfordringene fremover blir å holde på denne posisjonen gjennom fortsatt å utvikle forståelse, kunnskap og verktøy som setter oss i stand til å bli det internasjonale kompetansesenteret for forskningskommunikasjon vi ønsker å være. Samtidig peker museets nye strategiplan 2011–2016 på nye, viktige utfordringer: Forskningsaktiviteten skal styrkes kvantitativt og kvalitativt. Slik skal NTNU Vitenskapsmuseet fremover være med på å kjempe om knappe forskningsressurser og bidra enda tyngre med kunnskap som skal trygge vårt natur- og kulturmiljø.

Museumsdirektør Axel Christophersen

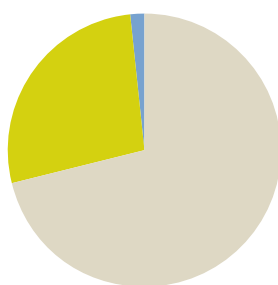
Tallenes tale

Inntektsfordeling

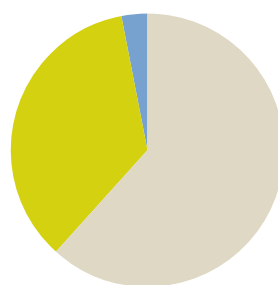
2008

Statsbevilgning kr 80.554'
Bidrag og oppdrag kr 28.813'
Andre inntekter kr 4.783'

2009

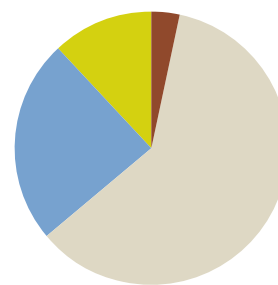
Statsbevilgning kr 76.143'
Bidrag og oppdrag kr 28.940'
Andre inntekter kr 1.650'

2010

Statsbevilgning kr 78.129'
Bidrag og oppdrag kr 44.734'
Andre inntekter kr 3.677'

Kostnadsfordeling

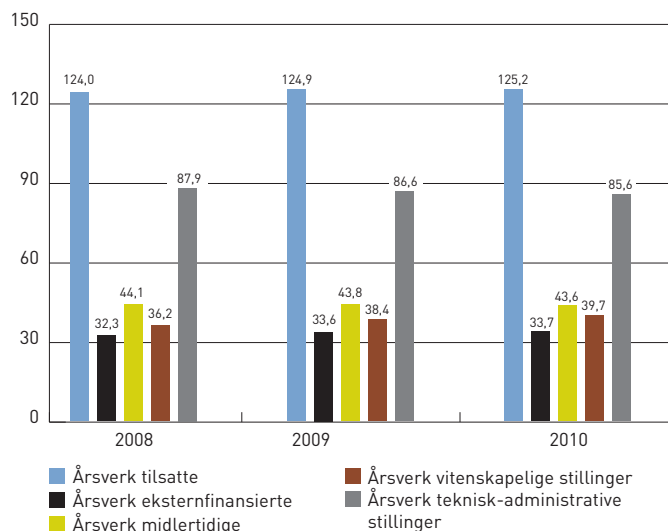
2010

Investeringer kr 4.554'
Lønn og sos. kostnader kr 77.134'
Øvrige driftskostnader kr 30.669'
Interne poster kr 15.020'

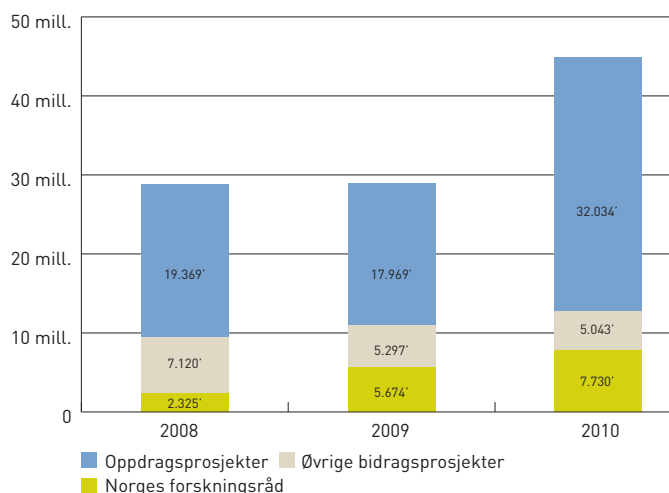
Omsetningen genereres fra to primærkilder: Bevilgning fra Staten og oppdrags-/bidragsprosjekter finansiert av private og offentlige kilder. Statsbevilgningen er relativt stabil, men har gått ned fra 2008 pga. reduksjon av sikringsmidler gitt som engangsbevilgninger. Oppdrags- og bidragsinntektene varierer mye mer, bl.a. på grunn av konjunkturer for utbyggingsaktivitet. Etter to svake år i oppdrags- og bidragsaktivitet i 2008 og 2009 hadde NTNU Vitenskapsmuseet en betydelig økning i 2010, hovedsakelig knyttet mot et større utgravningsprosjekt på Torgård/Tiller og prosjekter for Artsdatabanken.

Kostnadene er tilpasset inntektsnivået da man i utgangspunktet skal ha et nullresultat. Lønn og sosiale kostnader utgjør over 60 % av totale kostnader. Interne poster består hovedsakelig av husleie til NTNU.

Personalet

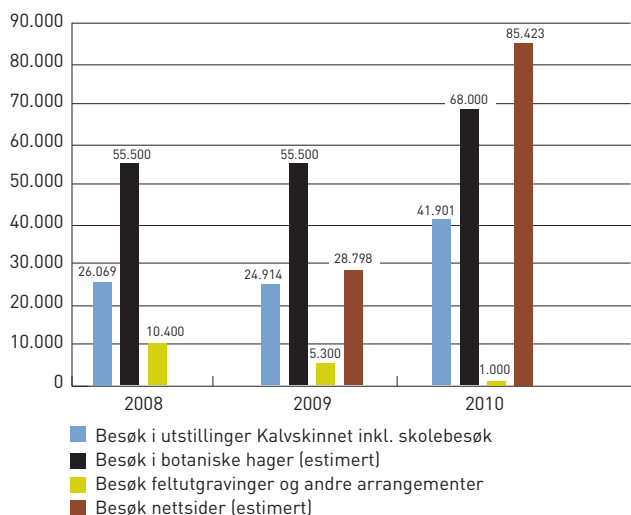
Fordeling omsetning bidrags- og oppdragsaktivitet

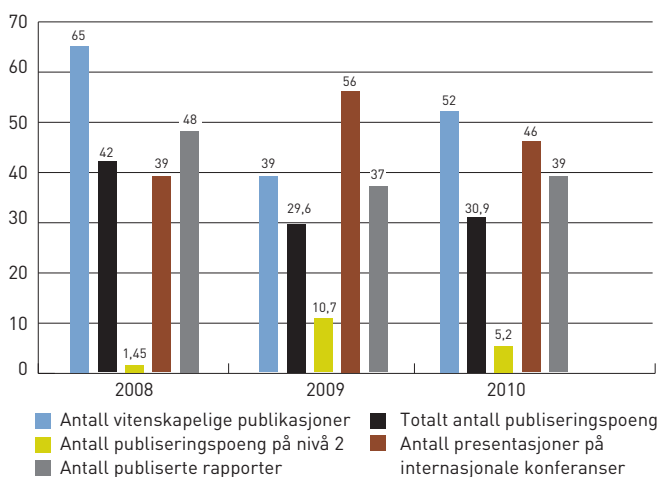
Omsetningen innen bidrags- og oppdragsaktivitet (BOA) er todelt. Bidragsaktivitet er definert som økonomisk støtte fra giver uten krav til motytelse og hvor mottager gjerne også bidrar med en egenandel til prosjektet. Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd er definert som bidragsprosjekter. Oppdragsaktivitet er definert som prosjekter hvor oppdragsgiver mot betaling skal motta en gitt motytelse/leveranse ved fullføring. Oppdragsgivere skal finansiere alle kostnader knyttet til prosjektene, dvs. at det ikke er egenandeler fra mottaker.

NTNU Vitenskapsmuseet har hatt en økende omsetning av bidragsprosjekter finansiert av Forskningsrådet de siste tre årene, mens øvrig bidragsaktivitet er redusert noe. Oppdragsmengden tok seg godt opp i 2010 etter et par svakere år, og er delvis bestemt av faktorer som NTNU Vitenskapsmuseet ikke rår over. Selv om BOA-omsetningen økte til 45 mill. kroner i 2010 er det fremdeles et stykke opp til de beste årene. I 2003 og 2004 var omsetningen på over 60 mill. kroner.

Besøk

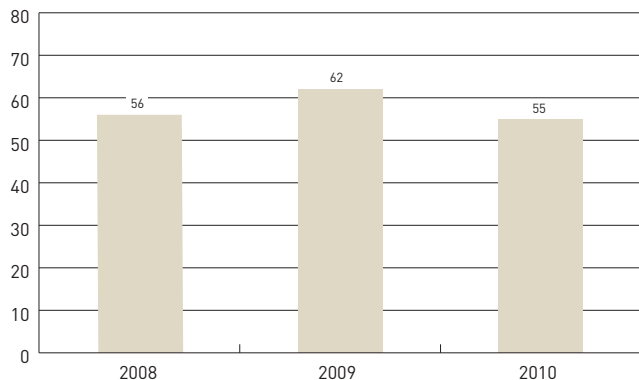
Publisering

Det samlede fysiske besøket på museets tilbud hadde en gledelig økning fra 85.700 i 2009 til 111.000 i 2010. Utstillingene på Kalvskinnet fikk nesten en dobling i besøkstallet i 2010, med nye utstillinger og gratis adgang i jubileumsåret. Også beregningene av besøkstallet i Ringve botaniske hage viser økning.

Forvaltningsgravinger

Antall utgravinger pr. år

Samlinger

	2008	2009	2010
Estimert antall kultur-historiske gjenstandsposter		444.516	453.425
Antall naturhistoriske objekter	1.379.571	1.373.951	1.378.719

Studieaktivitet

	2008	2009	2010
Arkeologi: Antall feltkursdøgn	2.224	2.338	2.014
Biologi: Antall feltkursdøgn	490	490	285
Arkeologi: Antall mastereksamener med veileder ved museet	9	5	4
Biologi: Antall mastereksamener med veileder ved museet	2	3	2

Mediedekning

	2008	2009	2010
Presseoppslag, norske	272	1.001	762
Presseoppslag, engelske	0	45	4
Reportasjer på Forskning.no	2	14	17

Kilde: Retriever

Karbondatering (¹⁴C)

	2008	2009	2010
Dateringer arkeologi	517	655	1.414
Dateringer naturvitenskap	98	161	231

Tallene inkluderer både konvensjonelle radiologiske, og akseleratormassespektrometriske (AMS) målinger

Juryens begrunnelse for kåringen av Årets museum i Norge 2010:

«NTNU Vitenskapsmuseet er et universitetsmuseum med natur- og kulturhistoriske samlinger. Museet har forsknings- og forvaltningsansvar innen arkeologi og biologi i Midt-Norge. Museet er fornyet i senere år, og framstår nå som en moderne forsknings- og formidlingsinstitusjon tilknyttet NTNU. Museet har en blanding av langtids- og korttidsutstillinger som stadig fornyes. I år vises utstillingen Kunnskapslarm 2010 i forbindelse med NTNUs 100-årsjubileum og den opprinnelige eier Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs 250 årsjubileum. Museet framstår velbalansert mellom de kulturhistoriske og naturhistoriske samlingene. Museet har en utstrakt formidlingsaktivitet overfor skolene i Trondheim og omegn. «Byen, bygdene og kunnskapen» er et tilbud til befolkningen i museets nærområde, og inneholder et variert knippe av aktiviteter fra et mangfold av kunnskapsfelt, med foredrag, veiledning, seminarer og utstillinger».

Juryen for Årets museum bestod av stortingsrepresentant Trine Skei Grande (leder), journalist Gudleiv Forr og museumschef Lene Floris fra Nationalmuseet i København. Det er museer, kommuner og fylkeskommuner som har sendt inn forslag, og en egen komité nedsatt av Norges museumsforbund har vurdert kandidatene til prisen.

HM kong Harald V sto for den offisielle åpningen av jubileumsutstillingen Kunnskapslarm 2010 den 12. mars.

Glimt fra 2010

- I løpet av 2010 er 40 bygninger dendrokronologisk datert, altså tidfestet på bakgrunn av analyse av årringer i treverk.
- Den eldste publiserte dateringen er fra Høre stavkirke i Vang kommune i Oppland. Fellingstids-punktet på treverket var vinterhalvåret 1178–1179.
- Museet la i mars ut over 900 publikasjoner til gratis nedlasting på nettsidene, og disse ble i løpet av året lastet ned nesten 130 000 ganger.
- Vitenskapsmuseet var pilot for nytt publiserings-verktøy for NTNUs nettsider.
- Mer enn 8000 skolebarn har deltatt i organiserte formidlingsopplegg i regi av skoletjenesten.
- En artikkel om evolusjonsrate hos mosefamilien *Sphagnum* ble publisert i *Evolution*.
- Professor emeritus Kjell Ivar Flatberg har, som andre nordmann i historien, fått en plantefamilie oppkalt etter seg. En torvmose i de asiatiske tropene har fått navnet *Flatbergiaceae*.
- Den mest solgte varen i Museumsbutikken Gunnerus var en sprettball: 369 spretne gummi-baller til 25 kroner stykket ble solgt i 2010.
- I 2010 hadde Kunnskapsbyen 4240 besøkende.
- I 2010 er det brukt 578 timer på å klippe plen i Ringve botaniske hage. Det tilsvarer at én person ikke gjør noe annet enn å klippe plenen hver eneste arbeidsdag fra midten av mai og ut august.
- Det tar én person 12 hele arbeidsdager å klippe hekkene i Systematisk avdeling i Ringve botaniske hage.
- Årets utgravninger på Torgårdsletta i Tiller avdekket bosetningsspor, graver og åkre, og gir et variert og rikt materiale for videre forskning på forhistorisk bosetning.
- Utgravninger på gården Berg i Stjørdal avdekket bergkunst (fotsålefigurer, skålgroper, båtfigurer og spiralmotiver) under en gravhaug. Trolig kan graven dateres til eldre jernalder, ca. 500 f.Kr. til Kristi fødsel.
- Tregrensa er på vei mot nye høyder og truer en rekke sårbare fjellarter. En studie viser at bjørka i løpet av få år var i stand til å spre seg fra 1050 til 1320 m.o.h. etter at det ble slutt på sauebeiting. Selv lave tettheter av sau var tilstrekkelig for å holde skogen nede.
- Et studium av slektskapet til 42 fjærmyggarter avslørte at enkelte gener ikke er egnet til slektskapsanalyse av tovinger. Studiet ble publisert i tidsskriftet *Molecular Phylogenetics and Evolution*.
- Det er brukt nesten 800 meter med god norsk furuplank for å lage dyrevæggen i Noas ark-utstillingen.
- Det er anskaffet et avansert massespektrometer for måling av forholdet mellom karbon-12 og karbon-13, som benyttes i forbindelse med karbondateringene (^{14}C). Spektrometret kan også måle andre isotopforhold og er utstyrt med elementanalysator for direkte forbrenning av organiske materialer.